

הַלְבוֹת גְּרוּשִׁין פָּרָק ט

א. הַמְגֵרֶשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ לְאַחַר זְמַן קְבוּעַ, הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת כְּשִׁיגִיעַ הַזְמַן שְׁקֵבֶע. וְהָרִי זֶה דּוֹמָה לְתִנָּאִי, וְאִינוּ תִנָּאִי: דּוֹמָה לְתִנָּאִי שֶׁהִיא מִתְגֵּרֶשֶׁת, כְּשִׁיגִיעַ הַזְמַן שְׁקֵבֶע; וְאִינוּ תִנָּאִי שֶׁהַמְגֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי, הָרִי גֵרֶשׁ, וְזֶה עֲדִין לֹא גֵרֶשׁ, עַד שִׁיגִיעַ אוֹתוֹ זְמַן. לְפִיכָךְ הַמְגֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי, צָרִיךְ לְכַפֵּל תִּנְאוֹ; וְזֶה אִינוּ צָרִיךְ לְכַפֵּל דְּבָרוֹ, וְלֹא לְשָׂאֵר מִשְׁפָּטֵי הַתִּנָּאִין שְׂבָאֲרָנוּ.

ב. פִּיצֵד: הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ, הָרִי זֶה גָטִיךְ, וְלֹא תִתְגֵּרְשִׁי בּוֹ אֲלֵא לְאַחַר שְׁלוּשִׁים יוֹם אֵינָה מְגֵרֶשֶׁת בּוֹ אֲלֵא לְאַחַר שְׁלוּשִׁים יוֹם; וְאִם מֵת הַבַּעַל, אוֹ אֶבֶד הַגָּט אוֹ נִשְׂרָף, בְּתוֹךְ שְׁלוּשִׁים יוֹם אֵינָה מְגֵרֶשֶׁת. הִלָּכָה וְהִנִּיחְתּוּ בְּצִדֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְנִגְנַב אוֹ אֶבֶד מִשָּׁם לְאַחַר שְׁלוּשִׁים יוֹם הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת, הוֹאִיל וְהָיָה הַגָּט קַיָּם בַּיּוֹם שֶׁהִיא מִתְגֵּרֶשֶׁת בּוֹ, וְיִחַדָּה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ רִשּׁוֹת הָרַבִּים, שְׂצִדֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים אֵינָן כְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים.

ג. וְכֵן אִם תָּלָה הַגְּרוּשִׁין בְּמַעֲשֶׂה, דִּינוֹ כְּדִין מְגֵרֶשׁ אַחֵר זְמַן. פִּיצֵד: כְּגוֹן שֶׁאָמַר לְאִשָּׁה, הָרִי זֶה גָטִיךְ, וְלֹא תִתְגֵּרְשִׁי בּוֹ עַד שְׁתַּתְּנִי לִי מֵאֲתִים זֹז הָרִי זֶה מִתְגֵּרֶשֶׁת אַחֵר שְׁתַּתֵּן; וְאִינוּ צָרִיךְ לְכַפֵּל תִּנְאוֹ, וְלֹא לְשָׂאֵר מִשְׁפָּטֵי הַתִּנָּאִין שְׂבָאֲרָנוּ שֶׁהָרִי לֹא גֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי, אֲלֵא עֲדִין לֹא גֵרֶשׁ זֶה, אֲלֵא תָלָה הַגְּרוּשִׁין בַּעֲשִׂית כָּךְ וְכָךְ, וְאַחֵר כָּךְ תִּתְגֵּרֶשׁ.

ד. וְיָמָּה בֵּין הַמְגֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי, לְזֶה שְׁקֵבֶע זְמַן לְגְרוּשִׁין אוֹ תִלְיָן בְּמַעֲשֶׂה: שֶׁהַמְגֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי יֵשׁ שָׁם גְּרוּשִׁין, וְאֵינָן גְּמוּרִין, עַד שְׁיִתְקַיֵּם הַתִּנָּאִי. לְפִיכָךְ כְּשִׁיִּתְקַיֵּם הַתִּנָּאִי, נִתְגֵּרֶשֶׁת אִם הָיָה הַגָּט קַיָּם, אִף עַל פִּי שְׂאִינוּ בְּרִשּׁוֹתָהּ; וְאֵינָה צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלִטְלוֹ אוֹ לַהֲיוֹתוֹ בְּרִשּׁוֹתָהּ אַחֵר שְׁנִיתְקַיֵּם הַתִּנָּאִי, שֶׁהָרִי הִגִּיעַ לַיָּדָה תַּחֲלָה בְּתוֹרַת גְּרוּשִׁין. וְאִם נִשְׁאֵת קֹדֶם שְׁיִתְקַיֵּם הַתִּנָּאִי לֹא תִצָּא, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ.

ה. אֲבָל הַתּוֹלָה גְּרוּשִׁין בְּזְמַן אוֹ בְּמַעֲשֶׂה לֹא הִגִּיעַ גָּט לַיָּדָה בְּתוֹרַת גְּרוּשִׁין, אֲלֵא בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן עַד הַזְמַן שְׁקֵבֶע, אוֹ עַד שְׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה. לְפִיכָךְ כְּשִׁיגִיעַ הַזְמַן, צְרִיכָה לַהֲיוֹת הַגָּט בְּרִשּׁוֹתָהּ, אוֹ תַּחֲזוֹר וְתִטְלָנָהּ, אוֹ שְׁיִהְיֶה בְּמָקוֹם שְׁיִחַדָּה אוֹתוֹ בּוֹ. אִף עַל פִּי שְׂאִינוּ רִשּׁוֹתָהּ, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ; וְאַחֵר כָּךְ תִּתְגֵּרֶשׁ בּוֹ. וְאִם נִשְׁאֵת קֹדֶם שִׁיגִיעַ הַזְמַן שְׁקֵבֶע, אוֹ קֹדֶם שְׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה שְׁתָּלָה בּוֹ הַגְּרוּשִׁין תִּצָּא, וְהוּלָד מִמֶּזֶר: שְׁעֲדִין הִיא אִשָּׁת אִישׁ גְּמוּרָה, וְאֵין כָּאֵין שָׁם גְּרוּשִׁין.

ו. הַנּוֹתֵן גָּט בְּיַד אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ, אִם לֹא תַתְּנִי לִי מֵאֲתִים זֹז, אֵין זֶה גָט, אוֹ אֵין אֶת מְגֵרֶשֶׁת הָרִי זֶה לֹא גֵרֶשׁ כָּלָל, וְאֵין כָּאֵין גָט לֹא עַל תִּנָּאִי וְלֹא תִלוֹי בְּמַעֲשֶׂה. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

ז. הַרוּצָה לְגֵרֶשׁ עַל תִּנָּאִי, וְיִהְיֶה עֲנִין תִּנְאוֹ שְׁלֹא תִתְגֵּרֶשׁ עַד זְמַן פְּלוּנִי הָרִי זֶה מוֹצִיא עֲנִין זֶה בְּלִשׁוֹן תִּנָּאִי, וְיִתְּנָה הַתִּנָּאִי בְּבִיאָתוֹ בְּזְמַן קְבוּעַ אוֹ בְּהִלִּכְתּוֹ. פִּיצֵד: כְּגוֹן שִׁיאָמַר לָהּ, אִם לֹא בָאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁלוּשִׁים יוֹם, הָרִי זֶה גָט, וְאִם בָּאתִי בְּתוֹךְ שְׁלוּשִׁים יוֹם, לֹא יִהְיֶה גָט, וְנּוֹתֵן הַגָּט בְּיָדָהּ; אוֹ יֹאמַר לָהּ, הָרִי זֶה גָטִיךְ מֵעַכְשָׁו, אִם לֹא בָאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁלוּשִׁים יוֹם, אוֹ הָרִי זֶה גָטִיךְ, עַל מְנַת שְׁלֹא אֲבוּא לְמִדִּינָה זֹז עַד שְׁלוּשִׁים יוֹם. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

ח. התנה עליה שיהיה גט, אם לא בא עד שלושים יום למדינה זו, והיה בא בדרך בתוך שלושים יום, וחלה או עכבו נהר ולא בא עד אחר שלושים יום הרי זה גט: אפלו עומד וצווח הריני אנוס, שאין אנס בגטין; ואף על פי שגלה דעתו, שאין רצונו לגרש.

ט. התנה עליה שתתגרש כשיעבר מכנגד פניה שלושים יום, והיה הולך ובא הולך ובא ולא נתיחד עמה כשילך וישהה שלושים יום, תהיה מגרשת; ואף על פי שהיה הולך ובא בתוך שלושים יום, הואיל ולא נתיחד עמה, הרי הגט כשר.

י. במה דברים אמורים, בשהתנה ואמר, הרי היא נאמנת עלי לומר שלא פיסתי אותה. אבל אם לא האמינה, חוששין שמא פיס אותה כשהיה הולך ובא, ומחלה לו התנאי, ובטל הגט כשפיסה; ומפני חשש זה, יהי הגט פסול אחר השלושים יום.

יא. וכן האומר לאשה, הרי זה גטין לאחר שנים עשר חדש, והיה עמה במדינה חוששין שמא פיס אותה, עד שיאמר נאמנת עלי שלא פיסתי. וכן כל התנאין שהן תלויין ברצונה, ואם רצת ובטלה אותן, בטל הגט חוששין לו שמא פיס, עד שיאמר נאמנת עלי. במה דברים אמורים, במתגרשת מן הנשואין, שלבו גם בה; אבל המתגרשת מן הארוסין, אין חוששין לו שמא פיס.

יב. הרי זה גטין מעכשו, אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש אין חוששין שמא בא בסתר, שאין דרך בני אדם לבוא בצנעה; ואם תם הזמן שקבע ולא בא, הרי זו מגרשת. מת בתוך שנים עשר חדש אף על פי שאי אפשר שיבוא, והרי היא מגרשת, לא תנשא במקום יבם עד אחר שנים עשר חדש, כשיתקיים התנאי.

יג. בריא שהתנה שיהיה זה גט אם מת, או חולה שהתנה שיהיה זה גט אם מת מחלי זה לא אמר כלום: שמשמע אם מת, לאחר מיתה; ומשמעו, מעתה. לפיכך אם אמר, אם מתי, הרי זה כאומר, לאחר מותי ואין גט לאחר מיתה. אמר לה, הרי זה גטין מעכשו אם מתי, או מהיום אם מתי הרי זה גט, וכשימות תהיה מגרשת. אמר לה הרי זה גטין מעכשו, או מהיום, לאחר מיתתי, ומת הרי זו ספק מגרשת: שמא אחר שאמר מעכשו חזר בו, וסמכה דעתו על לאחר מיתה שאין גט לאחר מיתה.

יד. הרי זה גטין לכשתצא חמה, ומת בלילה אינו גט; על מנת שתזרח חמה, ומת בלילה הרי זו מגרשת, וכשתזרח חמה, יתקיים התנאי. התנה עליה שאם זרחה חמה יהיה גט, ואם לא זרחה לא יהיה גט, ומת בלילה אינו גט: שהרי לא נתקיים התנאי עד שמת, ואין גט לאחר מיתה.

טו. שכיב מרע שכתב גט לאשתו וגרשה, ועמד אינו יכול לחזור בו, שאין גטו כמתנתו: שאם תאמר יחזר בו, יאמרו גטו לאחר מיתה יגרש כמו מתנתו, שאינה קונה אלא לאחר מיתה.

טז. הרי זה גטין מהיום, אם מתי מחלי זה, ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפו ארי וכיוצא בזה, ומת אינו גט. אמר לה,

אם לא יעמד מחלי זה, ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפו ארי הרי זו ספק מגרשת.

יז. הרי זה גטיך מעכשו, אם מתי מחלי זה, ועמד והלך בשוק, וחלה ומת אומדין אותו: אם מחמת חלי הראשון מת, הרי זה גט; ואם לאו, אינו גט. ואם נתק מחלי לחלי, ולא עמד בשוק הרי זה גט, ואינו צריך אמד. ובכל אלו התנאים, כל הימים שמנתינת הגט עד שימות ויתקיים התנאי הרי היא מגרשת לכל דבר, ובלבד שלא יתיחד עמה כמו שבארנו.

יח. חולה שרצה לגרש אשתו על תנאי כשימות, כדי שלא תפל לפני יבם, ואם עמד לא תהיה מגרשת, ולא רצה לגרשה מעכשו, כדי שלא תטרף דעתו כך הוא כותב בגט אחר שכותב התרף, או אומר לה כשנותן לה הגט, אם לא מתי לא יהיה גט, ואם מתי יהיה גט, ואם לא מתי לא יהיה גט: כדי שיהיה תנאי כפול, והין קודם ללאו, ולא יפתח פיו תחלה לפרענות. ואם מת, תהיה מגרשת כשימות והוא שיגיע הגט לידה, קדם מיתה.

יט. בעל שנתן גט לאחד ואמר לו, זכה בגט זה לאשתי כדי שלא תפל לפני יבם, ומת הבעל קדם שיגיע הגט לידה הרי זו ספק מגרשת: שרב הנשים, זכות היא להן שלא יפלו לפני יבם; ולפיכך תהיה ספק מגרשת, אף על פי שלא הגיע גט לידה, הואיל וזכה לה בו אחר.

כ. אמר לעדים, לאחר שנים עשר חדש כתבו גט ותנו לאשתי, או שאמר להם, כתבו ותנו גט לאשתי לאחר שנים עשר חדש הרי אלו כותבין אחר הזמן שקבע, ונותנין לה; ואם כתבוהו בתוך הזמן, אף על פי שנתנוהו לה אחר זמן שאמר אינו גט. כתבוהו אחר הזמן כשאמר, ומת קדם שינתן לה אינו גט; ואם לא נודע אם מיתה קדמה לנתינת הגט, או נתינת הגט קדמה למיתה הרי זו ספק מגרשת.

כא. אמר להן, כתבו ותנו לה אחר השבוע אין כותבין אלא אחר שנה מאחר השבוע; אמר להן, לאחר השנה כותבין לאחר חדש משנה שניה; אמר להן, לאחר החדש כותבין לאחר השבת מחדש שני; אמר להן, לאחר השבת כותבין מאחר יום השבת עד סוף יום שלישי; אמר להן, כתבו ותנו לה קדם השבת כותבין מיום רביעי ועד סוף יום ששי, ונותנין לה.

כב. הרי שאחרו אחר הזמן שאמר, ואחר כך כתבו ונתנו לה, כגון שאמר להן, לאחר החדש, וכתבו ונתנו לה, לאחר שתי שבתות מחדש שני הרי זה פסול. נתיחד עמה אחר שאמר להן לכתב ולחתם ולתן לה, הרי אלו לא יכתבו: וקל וחומר הדברים אם הגט שנתן לה לידה כשנתיחד עמה, נפסל הגט שמא בעל; קל וחומר לזה, שלא נכתב. ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתחד עמה, אינו גט.

כג. אמר לעשרה, כתבו גט לאשתי אחד כותב, על ידי כלם; כלכם כתבו כותב אחד מהם, במעמד כלם. הוליו גט זה לאשתי מוליכו אחד מהן, על ידי כלם; כלכם הוליו גט זה לאשתי מוליכו אחד מהן, במעמד כלם.

כד. אמר לעשרה, כתבו גט וחתמו ותנו לאשתי אחד מהן כותב, ושנים מהן חותמין, ואחד מהן נותנו לה; ואפלו היה

הכותב הוא אחד משני העדים שחתמו בו, והוא השליח שנתנו לה הרי זה כשר. אמר להן, כלכם חתמו כלם חותמין; ואם מנאן, בין שמנה כלם בין שמנה מקצתן, ואמר להן חתמו הרי זה כאומר כלכם חתמו: ושנים שחותמין בתחלה, הן משום עדים; והשאר, משום תנאי.

כה. לפיכך אם היו השאר פסולין, או חתמו זה היום וזה למחר, אפלו לימים הרבה הרי זה כשר. מת אחד מהן קדם חתימה, הרי זה גט בטל. היה אחד משנים הראשונים פסול, הרי זה גט פסול שמא יאמרו עד פסול כשר בעדות שאר שטרות, בעת שיהיו העדים רבים; ולא הכשירוהו בגט שעדיו רבים, אלא מפני שעדי מסירה הן העיקר.

כו. תקנו חכמים שהאומר לרבים לכתב גט, או לחתם, או להוליך גט לאשתו אם לכתובה אומר להן, כל אחד מכם יכתב גט לאשתי; וכן להולכה יאמר, כל אחד מכם יוליך; ואם לחתימה יאמר להן, כל שנים מכם יחתמו בגט זה ותנו לאשתי. ולמה אמרו חכמים, עדי הגט אין חותמין אלא זה בפני זה גזרה, שמא יאמר לרבים כלכם חתמו; אם תאמר חותמין זה שלא בפני זה שמא יעידו שנים, ותטל הגט בידה, ותחשב שכבר העידו בו, ועדין לא נתקם התנאי.

כז. אמר לשלושה, שנים מכם יכתבו גט לאשתי ויחתמו ויתנו לה, והיה בהן אב ובנו, בין שחתם האב עם האחר, בין שחתם הבן עם האחר הרי זה כשר, שהאדם עושה הבן שליח במקום האב.

כח. אמר לשנים, כתבו וחתמו ותנו לפלוני שיוליך לאשתי, או תנו לשליח שיוליך לה אחד מהן כותב, ושניהם חותמין ונותנין לשליח; ואם הוליכו הן בעצמן ונתנו לה אינו גט, שלא עשה אותן שליח לגרושין. כיצד יעשו יטלו אותו ממנה, ויתנהו לשליח, וחוזר ונותנו לה בפניהן, או בפני אחרים. ורבותי הורו בגט זה בדבר שאינו נראה, מפני שבוש שהיה בנסחאות שלהן.

כט. אמר לסופר, כתב לי גט לאשתי, כתבו ונתנו לבעל בלא עדים, ונטלו הבעל ונתנו לשליח ואמר לו, תן גט זה לאשתי בפני עדים, והלך השליח ונתנו לה בפני עדים הרי זו ספק מגרשת: שאין השליח נאמן להתיר הערוה, אף על פי שהוא עד אחד אלא מפני כתב העדים שחתמו על הגט, שהן כמי שנחקרה עדותן, עד שיהיה שם מערער, כמו שבארנו. ואם היו שם שני עדים שיעידו שגט זה, הבעל נתנו לשליח לגרשה בו הרי זו מגרשת.

ל. האומר לשליח, תן גט זה לאשתי במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר אינו גט; הרי היא במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר כשר, מפני שמראה מקום הוא לו. אמר לו, אל תתנהו לה אלא בבית, ונתנו לה בעליה, אל תתנהו לה אלא בימין, ונתנו לה בשמאל, תנהו לה ביום פלוני, ונתנו לה בתוך הזמן אינו גט; אל תתנהו לה אלא ביום פלוני, ונתנו לה מלפניו, או מאחוריו אינו גט, שהרי הקפיד על עצמו שליום. וכן כל כיוצא בזה.

לא. וכן האשה שאמרה לשלוחה, התקבל לי גטי במקום

פלוני, וקבלו לה במקום אחר אינו גט; הבא לי גטי למקום פלוני, והביאו לה למקום אחר כשר.

לב. האומר לשלוחו, הולך גט זה לאשתי, בין שאמר לו הולך, בין שאמר לו את הולך, וחלה או נאנס משלחו ביד אחר. ואם אמר לו, טל לי ממנה חפץ פלוני, ותן לה גט זה הרי זה לא ישלחו ביד אחר; ואם שלחו ביד אחר, ויצאת האשה לקראת השליח ונתנה החפץ בתחלה, ואחר כך נתן לה הגט הרי זו מגרשת. נתן לה הגט, ואחר כך נתנה החפץ אפלו מיד השליח הראשון, אינו גט: שהרי עבר על דברי הבעל בדבר שסתם בני אדם מקפידין עליו שהרי הבעל אמר לו, טל החפץ ותן לה, והוא נתן ואחר כך נטל.

לג. אמר לו, תן לה הגט, וטל ממנה חפץ פלוני הרי זה לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצונו שיהיה פקדונו ביד אחר; ואם שלחו ביד אחר הרי זה גט, בין שנתנה החפץ תחלה, בין שלא נתנה אלא בסוף.

לד. נתן הגט לשליח ואמר לו, אל יתנהו לה אלא אתה, ונתנו לאחר, ונתנו לה אינו גט; וכן אם אמר לו, אל תתנהו לה אתה, אלא תנהו לפלוני, והוא יתנו לה, ונתנו לה השליח הראשון אינו גט, לפי שלא עשהו שליח לגרושין.

לה. נתן לו הגט ואמר לו, הולך גט זה לאשתי, אמר לו השליח, איני מפירה, אמר לו הבעל, תנהו לפלוני, הוא מפירה הרי זה שליח שלא נתן לגרושין, ואינו נותן הגט אלא לפלוני שאמר הבעל; ואותו הפלוני הוא שליח הגרושין, והוא שמוליכו לה, או משלחו ביד אחר, אם חלה או נאנס.

לו. נתן הגט לשליח ואמר לו, לא תתנהו לה עד שלושים יום, וחלה או נאנס בתוך השלושים משלחו ביד אחר: שאף על פי שאינו עכשו שליח לגרושין, הואיל ולאחר שלושים יום יהיה שליח גרושין, עושה שליח אחר, בתוך השלושים.

לז. במה דברים אמורים, בשלא היה בעלה עמה במדינה, או שהיתה מתגרשת מן הארוסין. אבל מתגרשת מן הנשואין ובעלה עמה במדינה, חוששין לו שמא פיס, ואינו עושה שליח בתוך השלושים, אלא אם כן אמר, נאמנת עלי שלא פיסתי; אבל נותן הגט לה לאחר השלושים וחוששין לה כמו שבארנו, עד שיאמר, נאמנת עלי שלא פיסתי.